

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 7/4 2018 s. 2131-2142, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

OSMANLI TÜRKÇESİ ÖĞRETİMİNDE ARAPÇA, FARŞÇA VE ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNİN YERİ

Burhan BARAN*

Geliş Tarihi: Temmuz, 2018

Kabul Tarihi: Kasım, 2018

Öz

Üniversitelerin başta Türk dili ve edebiyatı, Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği, çağdaş Türk lehçeleri, Türkçe ve tarih olmak üzere diğer bazı bölümlerinde okutulan en önemli derslerden biri Osmanlı Türkçesidir. Osmanlı Türkçesi, Türk dilinin dönemlerinden biri olup Eski Anadolu Türkçesiyle Türkiye Türkçesi arasında bir köprü görevi görmektedir. Bu nedenle Osmanlılar dönemindeki edebî ve tarihî eserleri doğru anlayıp çözebilme ve doğru yorumlayabilmenin şartlarından biri Osmanlı Türkçesine aşina olmaktır. Ancak bu dersin öğretiminde istenilen başarı düzeyine pek ulaşılamamaktadır. Bunun nedenleri arasında öğrencilerin bu dersin temelini oluşturan Eski Anadolu Türkçesi ile Arapça ve Farsçanın temel gramer bilgileri ve söz varlığı konularında yeterli hazırbulunuşluk düzeyine erişmeden bu dersi almak zorunda kalmalarıdır. İşte bu makalede Osmanlı Türkçesi öğretiminde karşılaşılan sorunlar, Osmanlı Türkçesi öğretiminde Eski Anadolu Türkçesi, Arapça ve Farsçanın yeri ve önemi üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Osmanlı Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesi, Arapça ve Farsça, hazırbulunuşluk düzeyi.

THE PLACE OF ARABIC, PERSIAN AND OLD ANATOLIAN TURKISH IN TEACHING OTTOMAN TURKISH

Abstract

Ottoman Turkish is one of the most important courses taught in certain departments of universities, and in particular in the departments of Turkish Language and Literature, Turkish Language and Literature Teaching, Contemporary Turkish Dialects, Turkish and History. Ottoman Turkish is a stage in Turkish language, serving as a bridge between Old Anatolian Turkish and modern Turkish. Thus, familiarity with Ottoman Turkish is a necessity to accurately understand, decipher and interpret the literary and historical works written in the Ottoman period. However, the instruction of this course is still not at a desired level. The reason for this is that students must take this course without achieving the level of readiness for basic grammar knowledge and vocabulary of Old Anatolian Turkish, Arabic and Persian languages that form the basis of this course. Therefore, this paper deals with the problems encountered in teaching Ottoman Turkish and the place and significance of Old Anatolian Turkish, Arabic and Persian in teaching Ottoman Turkish.

Keywords: Ottoman Turkish, Old Anatolian Turkish, Arabic and Persian, level of readiness.

* Dr. Öğr. Üyesi; Dicle Üniversitesi, Z. Gökalp Eğitim Fak., Türk Dili ve Ed. Eğitimi ABD, b.baran@dicle.edu.tr.

0. Giriş

Osmanlı Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesiyle Türkiye Türkçesi arasında bir köprü durumunda olup Türk dilinin Türkiye Türkçesinden önceki dönemini teşkil eder. Osmanlı Türkçesi, çok zengin bir dil ve edebiyat malzemesine sahiptir. İşte bu nedenle Osmanlı Türkçesi dersi Türk dilinin gelişimini takip etmek, Türkiye Türkçesini yorumlamak, Osmanlı kültürünü, tarihini anlamak için öğrenilmesi gereken bir derstir. Ancak öğrencilerin pek çoğu bu derste istenilen başarı düzeyini elde edememektedir. Bunun nedenleri hakkında şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür:

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenci ilk olarak bilmediği bir alfabeyle karşılaşır. Alfabeği çözdükten sonra öğrencilerin metinleri okuması için söz varlığıyla birlikte bazı bilgilere sahip olması gereklidir. Bu bilgiler Eski Anadolu Türkçesi, Arapça ve Farsçanın temel bilgileridir. Bu temel bilgilerden yoksun olan öğrenciler, metinleri çat pat okusalar bile, yanlış ve eksik okumalar kaçınılmaz olacaktır.

Öğrencilerin bu olumsuz durumdan kurtulması öncelikle Eski Anadolu Türkçesinin imla, ses ve şekil özelliklerini, bugün kullanımdan düşmüş sözcüklerin anlamlarını bilmesine bağlıdır. Bu özelliklerin bir kısmı, Osmanlı Türkçesinin son dönemlerine kadar da kalıplaşmış olarak kullanılmıştır.

Öğrencinin yanlış ve eksik okumalardan kurtulması için diğer önemli husus Arapça ve Farsçanın imla, ses ve şekil özellikleriyle söz varlığına aşina olması gereğidir. Bu özelliklere baktığımızda Osmanlı Türkçesinin karakteristik bir özelliği olan tamlamaların önemli bir yer tuttuğunu görüyoruz. Arapça yapılı tamlamalar daha az yer tutarken; iki, üç, dört sözcüklü Farsça yapılı tamlamalar hem şiirde hem nesirde pek çok kullanılmış, bu tamlamaların sözcük sayısı bazen altıya da bulmuştur. Ayrıca Osmanlı Türkçesinde Arapça ve Farsça türemiş ve birleşik sözcükler de önemli ölçüde yer almaktadır. Bu iki dilin ve Eski Anadolu Türkçesinin ses, şekil ve imla özellikleri hakkında bilgi sahibi olmayan öğrenci; Osmanlı Türkçesi derslerinde birkaç döneme dağıtılmış vaziyette bulunan Eski Anadolu Türkçesi, Arapça ve Farsça için verilen bilgilerin çoğuyla karşılaşmadan metin okumaya başlamaktadır. Hâlbuki öğretim ilkelerinden biri öğrenci düzeyine uygunluktur. Öğrenci yeni bir konuyu öğrenmeye başlarken ön koşul bilgilere sahip olmalı, yani öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi öğreneceği konuya uygun olmalıdır. Hazırbulunuşluk düzeyi yetersiz olan öğrenci, Osmanlı Türkçesi derslerinde istenilen başarıyı bir türlü gösterememektedir.

Yukarıda öne sürdüğümüz hususları desteklemek amacıyla önce Osmanlı Türkçesinin tarihsel gelişimine ve söz varlığına değineceğiz. Daha sonra Osmanlı Türkçesinin temelini

oluşturan Eski Anadolu Türkçesiyle Arapça ve Farsçanın özelliklerini örnek bir metin üzerinde göstermek suretiyle söz konusu hususları somutlaştırmaya çalışacağız.

1. Osmanlı Türkçesinin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı Türkçesinden önceki dönem, Eski Anadolu Türkçesi Dönemi'dir. Eski Anadolu Türkçesi XII. yüzyıl sonlarıyla XV. yüzyıl arası Oğuzların Anadolu'da geliştirdikleri yazı dilidir. Gülsevin ve Boz (2004, s. 29), Eski Anadolu Türkçesini X. yüzyıldan itibaren Orta Asya'dan batıya göç eden Oğuzların, XII. yüzyılın sonlarında kendi lehçelerine dayalı olarak Anadolu'da kurup geliştirdikleri yazı dili olarak tanımlamaktadır. Tarihi Türkiye Türkçesi, Eski Osmanlıca adlarıyla da anılan dönem, Eski Anadolu Oğuzcası olarak da geçmektedir. Eski Anadolu Türkçesinde Arap alfabesi kullanılmışsa da Arapça ve Farsça sözcük sayısı pek fazla değildir.

Bu dönemi takip eden Osmanlı Türkçesi dönemi için Korkmaz, Anadolu ve Rumeli bölgesinde kurulup gelişen yazı dilinin XVI. yüzyıldan XX. yüzyıl başına, Millî Edebiyat Dönemi'ne kadar uzanan devresinin adı olduğu bilgisini verir (Korkmaz, 2003, s. C). Osmanlı Türkçesinin başlarında da Eski Anadolu Türkçesi özellikleri devam etmektedir. Ercilasun, Eski Oğuz Türkçesinin dil özelliklerinin hemen tamamının Osmanlı Türkçesinin başlarında da devam ettiğini, bu özelliklerin XVI. yüzyıl sonlarında başlayan ve XVIII. yüzyıla kadar devam eden bir süreç içinde bugünkü Türkiye Türkçesinin özellikleriyle yer değiştirdiğini ancak bütün değişmelerin aynı zamanda başlayıp aynı zamanda bitmediğini belirtir (Ercilasun, 2004, s. 462). Arapça ve Farsçanın dilimize hâkim olmasına karşın XV. yüzyılda başlayan Türkî-i Basit hareketiyle mahallileşme çabaları da görülmüştür. Bu konuda Demirel şunları belirtmektedir:

Eğer XIII. yüzyılda Karamanoğlu Mehmet Bey'in Türkçe ile ilgili görüşleri bir kenara bırakılırsa, XV. yüzyılda Aydınî Visalî ile başlayan ve XVI. yüzyılda Tatablalı Mahremî ve Edirneli Nazmî ile devam eden ve genel anlamda bir dil hareketi olarak kabul edilen Türkî-i Basit bizce Türk edebiyatındaki "Mahallileşme" hareketlerinin önemli adımlarından biridir. Dilde sade bir Türkçe söyleyişi esas alan Türkî-i Basit hareketi, daha sonraki dönemlerde kimlik değiştirerek şiirde yerli ve mahalli unsurlara fazlaca yer verme anlayışı çerçevesinde şekillenen "Mahallileşme" hareketine dönüşmüştür. Özellikle XVI. yüzyılda Bâkî'nin şiirlerinde görülen İstanbul Türkçesi ve mahallî unsurlar, Taşlıcalı Yahya'nın mesnevilerinde işlenen konular ve kahramanlar bu tarz söyleyişin en dikkat çekici örneklerindedir. Bu süreç XVII. yüzyılda Nev'î-zâde Atâyî ve Sabit gibi şairlerin özellikle mesnevilerinde gerek yerli konuların işlenmesi ve yerli malzeme tercihleri bakımından, gerekse kullandıkları dil ve söyleyişteki tasarrufları sayesinde daha rasyonel bir karakter kazanmıştır (Demirel, 2009, s. 262).

Ancak Türkî-i Basit hareketi, mahallileşme çabaları devam etmekle birlikte Türkçeye yerleşen Arapça ve Farsça kelime sayısı XVII ve XVIII. yüzyıllarda giderek artmış, terkiplerle dolu bir Türk dili şekillenmeye başlamıştır. Bu nedenle Osmanlı Türkçesini anlamak için artık

Türkçeyi ve kurallarını bilmek yeterli olmamış, Arapça ve Farsçanın dil kurallarını da bilmek gerekmiştir.

Osmanlı Türkçesi dönemi batı Türkçesinin en uzun dönemini teşkil eder. Bu dönem metinlerini anlamak ve doğru yorumlayabilmek için Eski Anadolu Türkçesinin ses ve şekil özellikleriyle Arapça ve Farsçanın temel kurallarını da bilmek gerekir. Ergin, bu devirdeki metinlerin üzerine eğilirken üçüzlü yazı dilinde Türkçeden başka iki yabancı ortağın gerekli kaidelerinin de bilinmesi gerektiğini, Osmanlıcadaki Arapça, Farsça unsurların mahiyetini öğrenmek, ilk ve son devrenin yabancı unsurlarını da yakından görüp bilmek olduğunu, Türkçe bakımından ise Osmanlıcanın Türkiye Türkçesinden farklı olmadığı gibi Eski Anadolu Türkçesine de bağlı olduğunu, bu yüzden onun Türkçe cephesini ele alırken Türkiye Türkçesi ile Eski Anadolu Türkçesinin de ele alınmış olacağını belirtir (Ergin, 1992, s. 26). Timurtaş, muhtelit bir yazı dili olması nedeniyle Osmanlıca'yı iyice anlamak için Arapça ve Farsçayı da belirli bir ölçüde bilmek gerektiğini söyler (Timurtaş, 1999, s. 2).

2. Osmanlı Türkçesinin Söz Varlığı

Aksan'ın "Köktürkçeden Bugüne Türkçede Ödünçlemeler Üzerine Bir Sözcük İstatistiği Araştırması" adlı yazısında yüzer sözcüklük parçalara dayanılarak Türkçenin çeşitli evrelerinde yabancı öğelerin sayısı saptanmıştır. Aksan, bu çalışmanın sonuçlarını şöyle aktarmaktadır:

Köktürkçe evresinde yabancı öğelerin sayısı % 1'in altındadır. Uygur döneminde, yapıtların niteliklerine göre % 2-5 arasında değişmekte, en çok % 10-12'ye kadar çıkmaktadır. Karahanlı döneminin ünlü yapıtı Kutadgu Bilig'de sayı % 1,9, kimi yerlerdeyse % 1'den azdır. Buna karşılık, iki yüz yıl sonra yazılan Atabetü'l-Hakayık'ta sayı % 20'ye, kimi yerlerde % 26'ya çıkıyor... Divan şairlerinden Baki'de % 65, Nefi'de % 60, Nabi'de % 54'tür. Tanzimat Döneminde Namık Kemal'de % 62, Şemsettin Sami'de % 64, Ziya Gökalp'te % 55 yabancı öğeyle karşılaşırız... 1977 yılı gazete dilinde kendi yaptığımız sayımlara göre ortalama % 25 ile % 35 arasında yabancı sözcükle karşılaşmaktadır (Aksan, 2003, s. III / 57).

Bu konuda yapılan başka bir araştırmada ise şu bilgiler yer almaktadır: "XVI. yüzyılın ikinci yarısında, Celal-zade Mustafa Çelebi tarafından Arapçadan tercüme edilmiş olan Cevahirü'l-Ahbar fi Hasayili'l-Ahyar'ın dizin kısmındaki madde başlarına göre yaklaşık olarak %55 Arapça, % 27 Türkçe, % 18 Farsça, % 0.07 Rumca sözcük vardır" (Baran, 2011, s. 22).

İmer, "Türk Yazı Dilinde Dil Devriminin Başlangıcından 1965 Yılı Sonuna Kadar Özleşme Üzerine Sayıma Dayanan Bir Araştırma" adlı çalışmasında hem konuşma hem yazı diline yakın olduğu için daha çok önem verdiğini belirttiği gazete dili üzerinde Türkçe ve yabancı dillerin sözcük oranları konusunda bir istatistik yapmıştır. Araştırmacı, beş gazetenin

sonuçlarını karşılaştırmak suretiyle 1931-1965 yıllarını kapsayan bu istatistiğin sonuçlarını şu tabloda vermiştir (İmer, 1973, s. 175, 181):

Yıllar	Türkçe %	Arapça %	Farsça %	Başka yabancı dil %	Arap-Türkçe Farsça-Türkçe Osm. %
1931	35	51	2	6	6
1933	44	45	2	4	5
1936	48	39	3	5	5
1941	48	40	3	4	5
1946	57	28	3	7	5
1951	51	35	3	6	5
1956	51	35.5	2	7.5	4
1961	56	30.5	3	6	4.5
1965	60.5	26	1	8.5	4

Yukarıda geçen araştırma sonuçları son yüzyıl içinde hızlı bir şekilde dilimizdeki Arapça ve Farsça sözcüklerin yitirildiğini göstermektedir. Bu durumda öğrenciler her geçen gün biraz daha Arapça ve Farsça sözcüklere yabancılaşmaktadır. Bu yabancılaşma sonucu Osmanlı Türkçesinde gerekli verimin alınması için çok önemli olan söz varlığı yetersiz kalmaktadır. Bu söz varlığının geliştirilmesi için Osmanlı Türkçesinde kullanılan Arapça ve Farsça sözcüklerin öğrencilere kazandırılması gerekmektedir.

Osmanlı Türkçesi söz varlığının geliştirilmesi konusunda Ergüzel, hiç olmazsa son yüz yılın güzel Türkçesiyle yazan en az yüz şair ve yazarımızı rahat okur, anlar seviyeye gelebilmenin önem taşıdığını; bunun için, lise seviyesinde Osmanlı Türkçesinin kolay kurallarını ve sınırlı söz varlığını öğreten seçmeli derslere ihtiyaç olduğunu; son yüzyıla kadar ulaşmış, bin yıldan süzülerek zamanımıza gelen, hayatta kalmayı başarmış bütün kelimelerin, geldikleri kaynaklara dikkat edilerek, anlam incelikleri ve doğru telaffuzlarıyla metinlere dayalı olarak öğretilmesi gerektiğini belirtmektedir (Ergüzel, 2015, s. 40).

3. Osmanlı Türkçesi Metinlerinin Okunması ve Anlaşılmasında Ortaya Çıkan Sorunlar Üzerine Bir Metin İncelemesi

Osmanlı Türkçesi metinlerinin okunması ve anlaşılmasında ortaya çıkan sorunları XVI. yüzyılın önde gelen mesnevici ve şairlerinden biri olan Taşlıcalı Yahya Bey'in "Gencine-i Râz" adlı mesnevisinden alınan şu beyitleri inceleyip değerlendirmek suretiyle somutlaştırmak istiyoruz:

Cân u dilden diyelüm bismillâh
Açalum söz ile söz gencine râh

Sözlerün besmeledür sultânı
Kibriyâyile turur divânı

Sünbül-i gülşenidür Kur'ânun
Başı üzre yiri vardur anun

Cân göziyle ana bak âlemde
Benzer ol sanki livâü'l-hamde

Oldı ol satr-ı Rahîm ü Rahmân
Evvel-i mevc-i muhitü'l-Kur'ân

Şerh olursa eger ol mevc-i kadîm
Katresinden çıka bin dürr-i yetîm

Sımağa cünd-i şeyâtini tamâm
Cümle harfi bir alay oldı müdâm

Levhi ol hatt-ı şerîf eyledi zeyn
Halka fâş oldı rumûz-ı sakaleyn

Vahdet ehlinün olan hem-râhı
Hırz-ı cân eyledi bismillâhı (Toplam: 86 sözcük)

3.1. Örnek Beyitlerde Tespit Edilen Eski Anadolu Türkçesine Ait Özellikler ve Söz Varlığı

İncelediğimiz beyitleri Eski Anadolu Türkçesi bakımından şöyle değerlendirmemiz mümkündür:

Eski Anadolu Türkçesinde bazı sözcüklerde düz ünlülerden sonra yuvarlak ünlülerin veya bunun tersi olarak yuvarlak ünlülerden sonra düz ünlülerin gelmesi nedeniyle dudak uyumu bozulmaktadır. Bu beyitlerde dudak uyumuna aykırı olan örnekler şunlardır:

Yuvarlaklaşma: açalum, anun, besmeledür, diyelüm, ehlinün, gülşenidür, Kur'anun, sözlerün, vardur.

Düzleşme: göziyle, oldı

Tespit ettiğimiz ses değişimleri şunlardır:

e-i: yir

t-d: turur

Öğrenciler harekesiz metinleri okurken çoğunlukla bu sözcükleri yanlış telaffuz etmekte, günümüz Türkçesine uydurarak okumaktadır.

Türkçe sözcükler: aç-, alay, ana, anun, bak, benze-, baş, bin, bir, çık-, di-, eger, eyle- (2), göz, ile, ol (4), ol-(5), san (Far.ki), sı-, söz (3), tur-, üzre, var, yir. (34 sözcük)

Türkiye Türkçesinde kullanımdan düşmüş sözcükler: ana, anun, ol, sımak.

3.2. Örnek Beyitlerde Tespit Edilen Arapçaya Ait Özellikler ve Söz Varlığı

İncelediğimiz beyitlerde Arapçaya ait özellikler ve söz varlığı konusundaki tespitlerimiz şunlardır:

Arapça şekiller: livau'1-hamd, muhitü'1-kuran (Ar. yapılı tamlama)

kibriya, şeyatin (Ar. çokluk)

sakaleyn (Ar. ikilik)

bismillah (Ar. birleşik sözcük: bi-ism-Allah)

Arapça sözcükler: alem, bismillah (2), besmele, cümle, cünd, divan, dürr, ehl, evvel, halk, hamd, harf, hatt, hırz, kadim, katre, kibriya, Kur'an (2), levh, liva, mevc (2), muhit, müdam, rahim, rahman, rumuz, sakaleyn, satr, sultan, şerh, şerif, şeyatin, tamam, vahdet, yetim, zeyn (39 sözcük).

3.3. Örnek Beyitlerde Tespit Edilen Farsçaya Ait Özellikler ve Söz Varlığı

İncelediğimiz beyitlerde Farsçaya ait özellikler ve söz varlığı konusundaki tespitlerimiz şunlardır:

Farsça şekiller: hırz-ı can (Ar. ve Far. sözcüklerden oluşan Farsça yapılı tamlama)

sünbül-i gülşen (Far. sözcüklerden oluşan Farsça yapılı tamlama)

cünd-i şeyatin, dürr-i yetim, evvel-i mevc, hatt-ı şerif, mevc-i kadim, rumuz-ı sakaleyn, satr-ı rahim (Ar. sözcüklerden oluşan Farsça yapılı tamlama)

u, ü (Far. bağlaç)

gülşen, hem-rah (Far. birleşik sözcük)

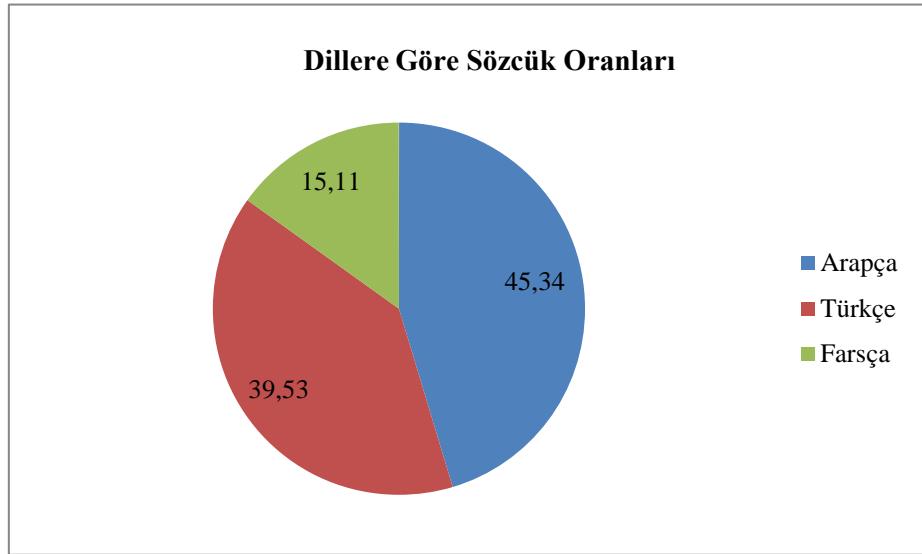
Farsça sözcükler: can (3), dil, faş, gencine, gülşen, hem-rah, (san)ki, rah, sünbül, u, ü. (13 sözcük)

3.4. Örnek Beyitlerde Tespit Edilen Özelliklerin ve Söz Varlığının Değerlendirilmesi

Yukarıda sunduğumuz verileri dikkate alarak şöyle bir değerlendirme yapabiliriz:

Ses, şekil ve imla özelliklerine baktığımızda Eski Anadolu Türkçesinin özelliği olan açalum, diyelüm, sözlerün, vardur gibi yuvarlaklaşma; göziyle, oldı gibi düzleşme; turur-durur, yir-yer gibi ses değişmesi örnekleri görülmektedir. Muhit, müdam, rahim gibi Arapça çekimlenmiş pek çok sözcüğe rastlamaktayız. Dikkati çeken bir diğer özellik Farsça yapıli tamlamaların çokluğudur. İncelediğimiz beyitlerde 9 Farsça yapıli, 2 Arapça yapıli tamlama geçmektedir. Ayrıca 2 Arapça çokluk, 1 Arapça ikilik, 1 Arapça birleşik sözcük, 2 Farsça birleşik sözcük kullanılmıştır.

İncelediğimiz beyitlerde söz varlığı için yaptığımız istatistiğe göre tekrar kullanılan sözcükler dâhil olmak üzere toplam 86 sözcük kullanılmıştır. Söz konusu 86 sözcüğün dillere göre sayısı ve yüzdeleri oranları şöyledir: Arapça: 39 sözcük %45,34; Türkçe: 34 sözcük %39,53; Farsça: 13 sözcük %15,11.

İncelediğimiz metni Latin alfabesiyle yazdığımız için metin üzerinde gösteremediğimiz şu hususları da söz varlığı ile ses, şekil ve imla özellikleri için yaptığımız değerlendirmelere eklememiz gerekmektedir: Osmanlı Türkçesinde kullanılan farklı alfabe, metinlerin harekesiz olması, Arapça ve Farsçada kısa ünlülerin gösterilmemesi hususları.

4. Sonuç

Osmanlı Türkçesi öğretiminde öğrenciler, genel olarak zorlanmaktadır. Bunun başlıca nedeni öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyinin bu dersi öğrenmek için yetersiz olmasıdır.

Osmanlı Türkçesi öğretiminin başarılı olabilmesi için öncelikle Osmanlı Türkçesinin dayandığı tarihî dönemi dikkate almak ve bu suretle Osmanlı Türkçesinden önce öğrenilmesi gereken bilgileri vermek gerekmektedir.

Öğrenciler, Eski Anadolu Türkçesi, Arapça ve Farsçanın çok önemli bir yer tuttuğu Osmanlı Türkçesinde geçen kurallara ve söz varlığına her geçen gün biraz daha yabancılaşmaktadır. Bu yabancılaşmanın olumsuz etkilerini en aza indirmek ve hazırbulunuşluk düzeyini üst seviyelere çıkarabilmek için liselerde Arapça ve Farsça derslerine yabancı dil olarak öncelik verilmeli, Osmanlı Türkçesi öğretimi liselerde yaygınlaştırılmalı, üniversitelerde ise Osmanlı Türkçesi öğretimiyle birlikte Eski Anadolu Türkçesi, Arapça ve Farsça derslerine ayrı birer ders olarak yer verilmelidir. Bu derslerde önce Arap ve Fars dilleri ile Eski Anadolu Türkçesinin temel kuralları üzerinde durulmalı, ardından Osmanlı Türkçesini ilgilendiren kurallara ağırlık verilmeli, söz varlığı geliştirilmelidir. Özellikle Türk dili ve edebiyatı, Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği, çağdaş Türk lehçeleri, Türkçe ve tarih bölümlerinde bu derslerin hazırlık sınıfında verilmesi öğrencinin başarısını önemli ölçüde artıracaktır. Osmanlı Türkçesi öğretimi, hazırlık sınıfından sonra da gittikçe ileri düzeyde olmak üzere devam ettirilmelidir. Ayrıca derslerde okutulacak metinler sade dille yazılmış Türkçe metinlerle başlatılmalı, öğrencinin düzeyine göre kademeli olarak daha zor metinlere geçilmelidir. Öğrencinin söz varlığını geliştirmek amacıyla bilinmeyen sözcükler üzerinde durulmalı, sözcük öğretimi aksatılmamalıdır.

Kaynaklar

- Aksan, D. (2003). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Banarlı, N. S. (2001). *Resimli Türk edebiyatı tarihi*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Baran, B. (2011). *Celalzade Koca Nişancı Mustafa Çelebi, cevahirü'l-ahbar fi hasaili'l-ahyar, inceleme-metin-dizin*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirel, Ş. (2009). XVII. yüzyıl klasik türk şiirinin anlam boyutunda meydana gelen üslup hareketleri: klasik üslup, sebk-i hindî, hikemî tarz, mahallileşme. *Turkish Studies*, 4(4), 246-273.
- Develi, H. (1995). *Evliya Çelebi seyahatnamesine göre 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesinde ses benzeşmeleri ve uyumlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Develi, H. (2008). *Osmanlı Türkçesi kılavuzu-1-2*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Devellioğlu, F. (1996). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2004). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, M. (1992). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak / Basım / Yayım / Dağıtım.

- Ergin, M. (2003). *Osmanlıca dersleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Ergüzel, M. M. (2015). Milli eğitimde Osmanlı Türkçesinin seçmeli ders olarak öğretilmesi üzerine. *Turkish Studies*, 10(8), 35-41.
- Gülsevin, G. ve Boz, E. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- İmer, K. (1973). Türk yazı dilinde dil devriminin başlangıcından 1965 yılı sonuna kadar özleşme üzerine sayıma dayanan bir araştırma. *Türkoloji Dergisi*, V(1), 175-190.
- Kanar, M. (2011). *Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin dil bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Köprülü, F. (2003). *Türk Edebiyatı tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Mengi, M. (1997). *Eski Türk Edebiyatı tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Şahin, H. (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tekin, A. (1999). *Edebiyatımızda isimler ve terimler sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Timurtaş, F. K. (1999). *Osmanlı Türkçesi grameri*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Türkçe Sözlük* (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ünver, İ. (2011). Mesnevi. *Türk Dili-Türk Şiiri-Divan Şiiri- 415-417 / 464*.
- Yazım Kılavuzu* (2012). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kısaltmalar

Ar.: Arapça

Far.: Farsça

Extended Abstract

Serving as a bridge between Old Anatolian Turkish and Turkey Turkish, Ottoman Turkish constitutes the period of Turkish language preceding Turkey Turkish. Ottoman Turkish course that has a very rich collection of language and literary materials should be taken to follow the development of Turkish language, interpret Turkey Turkish and understand the Ottoman culture and history. However, most of the students cannot achieve the desired level of success in this course. The assessments on the causes of this situation are given below:

A student who takes Ottoman Turkish course first encounters a different alphabet. After learning the alphabet, the student needs to have a certain degree of knowledge as well as vocabulary to read texts in this language. Such knowledge includes basic knowledge of Old Anatolian Turkish, Arabic and Persian languages. Even if students who do not have such basic knowledge can read texts somewhat, misreading and incomplete readings will be inevitable.

Avoiding this negative situation first of all depends on knowing the spelling, sound and formal characteristic of Old Anatolian Turkish as well as knowing the meaning of archaic words that are no longer used today. Some of these features were consistently used until the final periods of Ottoman Turkish.

Another important aspect for avoiding misreading and incomplete readings is being familiar with the spelling, sound and formal features and vocabulary of Arabic and Persian. When these features are analyzed, it is seen that compounds have a significant place as a characteristics of Ottoman Turkish.

While compounds with Arabic structure were used less in Ottoman Turkish, compounds of two, three, and four words with Persian structure were extensively used both in poetry and prose, and there were sometimes as much as six words in such compounds. In addition, there was a considerable amount of Arabic and Persian derivative and compound words in Ottoman Turkish. Students who do not know the sound, formal and spelling features of these two languages and Old Anatolian Turkish start to read texts before learning a great deal of knowledge of Old Anatolian Turkish, Arabic and Persian that is given in Ottoman Turkish courses extended into a few semesters. However, one of the principles of teaching is adjusting to the level of students. When learning a new topic, students should have prerequisite knowledge on the topic; in other words, student's level of readiness should be in line with the topic they will learn. Students with low readiness can never achieve the desired level of success in Ottoman Turkish courses.

Old Anatolian Turkish period precedes Ottoman Turkish period. Old Anatolian Turkish is a written language developed by the Oghuz Turks between the late 12th century and 15th century. Also referred to as the Historic Turkey Turkish and Old Ottoman Turkish, this period is also called as Old Anatolian Oghuz language. While Old Anatolian Turkish used the Arabic alphabet, Arabic and Persian words were not abundant in this period.

The features of Old Anatolian Turkish also extended to the early periods of Ottoman Turkish. While the language was dominated by Arabic and Persian, there were also some localization efforts in the language with the Türkî-i Basit (Simple Turkish) movement that started in the 15th century.

However, while the Türkî-i Basit movement and localization efforts continued, the number of Arabic and Persian words transferred into Turkish gradually increased in the 17th and 18th centuries, and a Turkish full of compounds began to emerge. Thus, knowing Turkish and its rules was not enough to understand Ottoman Turkish, which also required being familiar with the rules of Arabic and Persian languages.

There are several studies on the vocabulary of Ottoman Turkish. According to a statistics provided in one of these studies, it was found that the vocabulary of Ottoman Turkish consisted of 35% Turkish, 51% Arabic and 2% Persian words as of 1931; and 60.5% Turkish, 26% Arabic and 1% Persian words as of 1965.

These research results indicate that Arabic and Persian words in Turkish disappeared dramatically in the past century. In this case, students are increasingly becoming unfamiliar with Arabic and Persian words. As result of this alienation, vocabulary that is essential to have the required efficiency in Ottoman Turkish is not sufficient. To develop this vocabulary, students should be taught the Arabic and Persian words used in Ottoman Turkish.

To identify the problems faced when reading and understanding the texts written in Ottoman Turkish in the text level, we compiled some couplets from the masnavi “Gencine-i Râz” written by Taşlıcalı Yahya Bey who was one of the prominent masnavi writers and poets in the 16th century.

When we look at the spelling, sound and formal features in these couplets, we see examples of labialisation, delabialisation and phonological changes in several words as the characteristics of Old Anatolian Turkish. These couplets contain many words conjugated in Arabic. Another striking point is the abundance of compounds with Persian structure. There are 9 compounds with Persian structure and 2 compounds with Arabic structure in the couplets that were examined. Besides, the poet used 2 Arabic plural suffixes, 1 Arabic dual form, 1 Arabic compound word and 2 Persian compound words.

According to the statistics of vocabulary in the analyzed couplets, there are a total of 86 words including repeatedly used words. The numerical and percentage distribution of these words is as follows: Arabic: 39 words, 45.34 %; Turkish: 34 words, 39.53%; Persian: 13 words, 15.11%.

To become successful in teaching Ottoman Turkish, it is necessary to consider the historical period that Ottoman Turkish dates back and thus, to provide knowledge that should be taught before the language itself.

Students are increasingly becoming unfamiliar with the rules and vocabulary of Ottoman Turkish that Old Anatolian Turkish, Arabic and Persian have a significant place. To minimize the negative impacts of such alienation and maximize students' readiness level, Arabic and Persian language courses should be given priority as foreign languages, Ottoman Turkish should be popularized in high schools,

and universities should teach Old Anatolian Turkish, Arabic and Persian languages as individual courses along with Ottoman Turkish. These courses should first focus on the basic rules of Arabic and Persian as well as Old Anatolian Turkish, and then, concentrate on the rules pertaining to Ottoman Turkish and develop the vocabulary. Particularly offering these courses in prep classes in Turkish Language and Literature, Turkish Language and Literature Teaching, Contemporary Turkish Dialects, Turkish Language and History departments will increase student success significantly. Also, Ottoman Turkish courses should continue in advanced levels after the prep class. At the beginning, students should be given for reading texts written in a simple Turkish, and the difficulty level of the texts should be increased gradually. To enhance students' vocabulary, instructors should put particular emphasize on unfamiliar words and also, teaching new words should not be ignored.